

Narkotika politisk reform – det nye sort

FN-topmødet om narkotikapolitik, UNGASS finder sted til april i New York. Det kan blive afgørende for en ændring af den fremherskende forbudspolitik i retning af en mere skadesreducerende narkotikapolitik på globalt plan. Her har Danmark noget at byde på, og man må håbe, at de danske deltagere benytter lejligheden til bl.a. at fremhæve vores skadesreducerende indsats. Denne artikel om den vanskelige narkotikapolitik er et godt udgangspunkt for debatten om til topmødet.

AF NANNA W. GOTFREDSEN

Om få måneder tager (forhåbentlig) også danske politikere og embedsfolk til New York for at diskutere global narkotikapolitik i FN. Topmødet foregår under Mogens Lykketofts ledelse som præsident for Generalforsamlingen. En længe ventet begivenhed, der dog endnu ikke har fået megen opmærksomhed i dansk presse, selvom optakten til denne såkaldte UNGASS 2016¹ i april bliver stadig mere dramatisk.

For mere information om selve UNGASS-topmødet, forbudspolitikens konsekvenser og FN's rolle i narkotikapolitikken henvises til STOF nr. 24. Artiklen her fokuserer på den seneste udvikling og på hjemlige forhold.

Når vores lille andedam er interessant i forbindelse med topmødet, er det ikke kun, fordi det er en dansker, der sidder for bordenden i New York. Danmark er også på flere områder blandt førende lande, når det kommer til skadesreducerende indsats. Sprøjteudlevering, stofindtagelsesrum og substitutionsmedicinske behandlingstilbud er så absolut ikke en selvfølge for verdens stofbrugere generelt. Derfor nyder Danmark en vis respekt på narkotikaområdet, som danske

politikere *kan* vælge at bruge til at påvirke den globale dagsorden til enorm og tiltrængt gavn for stofbrugere verden over. *At* danske politikere også påtager sig et sådant ansvar, engagerer sig og træder i karakter på den internationale scene er savnet og efterlyses af NGO'er verden over, ikke mindst i *Global South*.

At de selvsamme skadesreducerende politikker herhjemme halter i praksis,² og at Danmark har en uhyggeligt høj og senest igen stigende dødelighed blandt stofbrugere³ betyder selvfølgelig, at også vi må være ydmyge, nytænkende og progressive overfor narkotikafænomenet. Men det er vist alligevel ikke en sådan erkendelse, der holder os tilbage.

Problemet synes at være, at Danmark blot stort set ikke bruger sin stemme. Det hører vi igen og igen fra udenlandske kolleger, der har ressourcerne til at følge narkotikapolitiske forhandlinger på EU- og FN-niveau, hvor danske embedsfolk - og om end ved sjældnere lejligheder også politikere - deltager. De spørger, hvorfor Danmark dukker hovedet i stedet for at ranke ryggen og stiller krav om, at andre lande følger trop med tilsvarende veldokumenterede og praktisk indiskutabelt nødvendige skadesreducerende sundhedsindsatser? Vi har ikke noget godt svar at give

på det spørgsmål.

Både CND-mødet i Wien i marts og UNGASS-topmødet i New York i april er en mulighed for at gøre netop dét. Et oplagt sted at starte vil være med en uforbeholden kritik af østeuropæiske staters stofbrugerfjendske politikker, der afskærer stofbrugere fra basale sundhedsydelse og blandt andet fører til accelererende hiv-smitte i regionen.⁴ Dertil kommer de østeuropæiske hiv-positives stærkt forøgede risiko ift. tuberkulose, som med bl.a. arbejdskraftens frie bevægelighed let bæres videre til vores breddegrader, hvorfor vi ikke alene kunne have en medmenneskelig, men også en umiddelbar egeninteresse i at markere os.

At slå et slag for fremme af de nødvendige og tilstrækkelige skadesreducerende indsatser er dog kun et minimumsbehov. Danmark må også engagere sig fordomsfrit og progressivt i den mindst ligeså væsentlige debat om selve fundamentet under narkotikapolitikken, der forventes at blive det altoverskyggende tema i New York. Dette nu på et bagtæppe af en voksende konsensus om, at forbudspolitikken, som fremskyndet af USA mere end af nogen anden aktør, er en eklatant fiasko. Den er hverken lykkedes med at reducere brug, fremstilling eller distribution af stof.

Tværtimod. Og den har dertil indebåret menneskerettighedskrænkelser af enorme dimensioner verden over og været afsindig dyr, en såkaldt *billion-dollar failure*⁵. Forbudstilgangen virker ikke. Målet om at skabe en stoffri verden er komplet urealistisk, og det er det blandt andet, fordi forbudspolitikken ikke tager højde for dels menneskelige tilbøjeligheder og behov, dels de kriminaliserede præparaters medicinske nødvendighed. I forbindelse med sidstnævnte er det et faktum, at forbudspolitikken også indebærer, at så mange som 75 pct. af verdens millioner af alvorligt syge, fx cancerpatienter, ikke har adgang til smertelindring i terminalfasen.⁶

En narkotikapolitisk tilståelse af de større fra selveste Det Hvide Hus i Washington DC er i øvrigt netop faldet. Nemlig forleden i det legendariske program '60 Minutes'. Her blev præsident Obamas såkaldte 'Drug Czar', chefen for *The Office of National Drug Control*, Michael Botticelli spurgt således: 'Are you saying that the way we have waged the War on Drugs for more than 40 years has been all wrong?', hvortil Botticelli nikkede bestemt og svarede: "It has been all wrong".⁷

Overraskende ny konsensus i FN

På FN-topmødet til april i New York forventes en række lande at kræve et brud med forbudspolitikken, fordi den underminerer sundhed, andre basale menneskerettigheder, fred og sikkerhed, alt sammen grundpiller i FN-systemet, således som også påpeget af foreløbig i omegnen af 150 civilsamfundsorganisationer i det nye verdensomspændende *Stop the Harm. Demand Drug Policy Reform*-initiativ.⁸ Det samme har dog også en række FN-organer anført de senere år, men nu viser et lækket dokument,⁹ at endda også FN's kontor for narkotika og kriminalitet (UNODC, FN i Wien) er kommet frem til samme konklusion. Der må dermed siges at være en reel mulighed for et globalt kursskifte enten på selve topmødet eller som efterspil.

Dokumentet er bl.a. overraskende, fordi UNODC hidtil har været narkotikakrigernes hovedkontor. Det er også herigennem, at Danmark støtter træning af pakistansk politi, så de bliver skarpere til at fange og få dødsdømt mennesker for overtrædelse af narkotikalogivningen. Det var ligeledes gennem UNODC, at

vi indtil så sent som i 2013 brugte danske skattekroner på fremme af et stigende antal henrettelser i Iran.¹⁰ Alt sammen i narkotikabekæmpelsens hellige navn, og mens vi i øvrigt officielt står for det synspunkt, at dødsstraf for narkotikaforseelser skal afskaffes (!).

Samtidig *burde* udmeldingen fra UNODC måske ikke være så overraskende. Især når nu FN-organer som fx WHO¹¹, UNAIDS¹², UNDP¹³, UNWomen¹⁴ og FN's højkommissær for menneskerettigheder¹⁵ har forholdt sig tiltagende kritisk og i stigende grad anbefalet nye narkotikapolitikker, der ikke er baseret på kriminalisering af stofbrugere. Det samme markeres af fremtrædende organisationer som Human Rights Watch¹⁶, Internationalt Røde Kors¹⁷ og Global Commission on Drug Policy.¹⁸

Det er ovenud interessant, at selv UNODC nu synes at være nået til den erkendelse, at kriminaliseringen af stofbrugere er i strid med De Forenede Nationers formål, som udtrykt i både narkotikakonventionerne og i det grundlæggende charter.¹⁹

Indholdet i dokumentet skulle have været fremlagt på en nylig konference om skadesreduktion, hvor UNODC således bl.a. ville have slået fast, at afkriminalisering af stofbesiddelse til eget brug *ikke* er i strid med FN's narkotikakonventioner. Der er ingen folkeretlig forpligtelse til at pålægge stofbrugere strafferetlige sanktioner, hverken for brug, besiddelse

til eget brug og ej heller i forbindelse med småsalg (*minor offences*). Sådanne strafferetlige sanktioner findes hverken nødvendige eller proportionale. Fremlæggelsen blev dog forhindret, angiveligt efter pres fra én eller flere medlemsstater. Kort efter var UNODC dog medafsender sammen med en række andre FN-organer på stort set det samme budskab²⁰, og uanset, hvordan man fortolker det, er der tale om en ny, bemærkelsesværdig og voksende konsensus vedrørende narkotikapolitikens fiasko og de enorme skadevirkninger.

På det seneste har tilsvarende toner fra FN-regi, denne gang fra FN's specialrapporteur ift. retten til sundhed, lydt, endda i ret skarpe vendinger i et åbent brev til chefen for UNODC. Det skete d. 7. december 2015.²¹

Dermed er der lagt op til en helt anden og meget klogere debat, end det var tilfældet i 1999 ved den forrige UNGASS om narkotikapolitik. Dengang foregik topmødet i håbløs naivitet, eller grænseløs kynisme, afhængig af øjet, der ser, under overskriften '*A drug-free world – we can do it.*'²² Denne gang har FN's øverste chef, generalsekretær Ban Ki-moon, direkte opfordret til, at '*alle muligheder overvejes*' for at nedbringe antallet af mennesker i fængsel verden på grund af narkotikarelaterede forseelser samt at reducere de sundhedsmæssige skader forbundet med narkotika.²³

Narkotikapolitik er sundheds- og socialpolitik

Vi må håbe, at Ban Ki-moon bliver hørt også på Christiansborg, for Folketinget kunne se ud til at have glemte, at narkotikapolitik mere end noget andet er og bør være sundheds- og socialpolitik.

Et af de mere åbenlyse eksempler herpå var, da en sundhedsminister i et åbent samråd henviste til justitsministeren, da der blev stillet spørgsmål vedrørende lov om euforiserende stoffer i relation til medicinsk cannabis. Ministeren var tydeligvis end ikke klar over, at denne lov hørte under hans ministerium.²⁴ Det er da, lykkeligvis, heller ikke kutyme i dansk ret, at sundhedslovgivningen indeholder hjemmel til ligefrem at straffe patienter med både bøder og fængsel. Der er siden forsøgt rettet op på dette pinlige øjeblik,²⁵ men tilbage står uanset hvad, at det politiske niveau selv har ansvaret for forvirringen. De seneste to årtier er samtlige stramninger blevet fremsat af justitsministre, og partierne sender hyppigt deres retsordførere af sted, når der skal diskuteres narkotika i medierne. Det største problem er, at denne fragmenterede og splittede opdeling mellem altid kun delansvarlige diverse ministerier resulterer i en lige så håbløst fragmenteret indsats, herunder indsatser, der endda direkte modarbejder hinanden. Dette ekstremt komplekse fænomen, narkotikafænomenet, er på én gang alles – om man så har den fornødne viden og indsigt eller ej – og ingens ansvar. Det ses, og det er ikke kønt.

Igen og igen er narkotikapolitikken desuden blevet misbrugt til at opnå at fremstå som 'tough on crime'. Det har over årene ført til betydeligt hårdere straffe til stofbrugere, men har ikke resulteret i positive sundhedsresultater eller mindre tilgængelige stoffer. Tværtimod. Mangeårigt blev det igen og igen fra politisk side understreget, at kontrolindsatsen *ikke* skulle ramme stofbrugere, men derimod de stofkriminelle ikke-brugere. Bagmændene. Underverdenen. Men faktum er og har længe været, at politikontrolindsatsen i praksis er tilrettelagt på en måde, så den nok resulterer i et stort antal sager, mens sager mod 'bagmændene' må opgøres i promiller.²⁶

Formelt har den danske narkotikaindsats dog fire søjler. Når søjlerne præsenteres i officielle dokumenter og indlæg ved konferencer mv. sker det gerne i rækkefølgen: *Forebyggelse, behandling, skadesreduktion og kontrol*. Således også i den seneste centrale hand-

lingsplan *Kampen mod narko II* fra 2010.²⁷

Den fremstilling er decideret misvisende, og søjlerne burde selvsagt præsenteres efter, hvad de reelt fylder. I så fald skulle *kontrol* stå absolut først.

Det laveste hjemlige estimat er, at kontrolindsatsen koster os 3,4 milliarder kroner om året, alene i direkte udgifter til politi, domstole og fængsler.²⁸ Et andet bud går helt op til 10 mia. danske skattekrone årligt.²⁹ Men selv med det lavere konservative skøn bruger vi således næsten fire gange så meget på kontrolindsats som på de øvrige tre søjler tilsammen. Det er på den baggrund horribelt igen og igen at se det anført fra centralt hold, at vi tilslutter os en 'balance-ret narkotikapolitik'. Det gør vi bestemt ikke. Vi står for en svært repressiv og skadelig tilgang uden megen tanke på, hvor meget mere sundhed og social inklusion vi kunne få for pengene, hvis prioriteringerne var omvendt.

Det, vi gør nu, virker ikke

Når vi skal opgive forbudspolitikken, er det ganske enkelt, fordi den – målt på sine egne succeskriterier – ikke virker. Den får hverken færre til at bruge stoffer eller færre til at få problemer i forbindelse med deres stofbrug. Tværtimod. Dette ses verden over og altså også herhjemme.

Først og fremmest er der blevet flere stofbrugere. De seneste to årtier er andelen af danskere, der har røget hash inden for den seneste måned steget ganske meget. For andre ulovlige stoffer er stigningen endnu større.³⁰ Der er også flere, der får problemer i forbindelse med deres brug af stoffer. I 1996 blev således 20.300 danskere af Sundhedsstyrelsen defineret som 'stofmisbrugere'. I 2009 var dette antal steget til over 33.000.³¹

To handleplaner i henholdsvis 2003 og 2010, hvis kvalitet man dog kan have mere end én mening om, samt stramninger i kontrolindsatsen i hhv. 1996, 2001, 2004 og 2007 har ikke hjulpet. Udviklingen er kun gået én vej. Stofferne er også blevet billigere, lettere tilgængelige og endda også mere risikable at bruge som følge af et kontinuerligt stigende antal i sig selv skadelige tilsætningsstoffer samt underverdenens udvikling af et væld af nye stoffer, herunder i endnu mere skadelige versioner end tidligere set.

Denne ulykkelige udvikling skyldes ikke, at po-

litiet har ligget på den lade side. Det er nemlig sket samtidig med en tredobling i antallet af straffesager efter lov om euforiserende stoffer. Sidste år blev der således idømt næsten 14.000 bøder til stofbrugere.³² Med de forhøjede satser fra 2007 udskrives der således bøder til stofbrugere for mange millioner kroner om året.³³ Bøder, som en del slet ikke skulle have haft siden ændringen af lov om euforiserende stoffer i 2007, hvorefter stærkt stofafhængige burde være sluppet med blot advarsler, også gældende i gentagelsestilfælde. Og bøder, som mange slet ikke er i stand til at betale. Man finder jo stofbesiddelse, der hvor man søger. Og hovedparten af bøderne tilgår ikke kokainbrugere i øvre mere velstillede lag. At politiet ikke i et større omfang synes at kende denne mere brugervenlige del af gældende ret er påpeget af både Gadejuristen³⁴ og siden også i forskningen³⁵, hvilket der dog stadig kun er kommet ikke-svar ud af.

Til sammenligning er antallet af daglige tobakslugere i samme periode i øvrigt mere end halveret fra 37 til 17 procent i Danmark.³⁶ Vel at mærke uden at udstede én eneste bøde for cigaretbesiddelse.

Afkriminalisering

Når Christiansborg er klar til at holde op med at spille penge på at forværre problemerne samt forringe stofbrugernes sundhed, og måske også får den tanke, at stoffer er alt for risikable til blot at overlade det til underverdenen fortsat at stå for reguleringen af dem, er der overordnet to veje at gå. Afkriminalisering. Eller (restriktiv) regulering.

Portugal afkriminaliserede i 2001 al stofbesiddelse til eget brug. De samme stoffer er stadig kategoriseret som ulovlige rusmidler og konfiskeres af politiet, når politiet støder på dem. Men stofbrugere bliver generelt ikke pålagt strafferetlige sanktioner, hvis mængden kun svarer til op til 10 dagsdoser. I stedet henvises de til forebyggende indsats og behandlingstilbud, beskæftigelse osv. efter behov, og når fagpersoner vurderer det relevant.

Afkriminaliseringen i Portugal skete samtidig med en kraftig opprioritering af behandlingsindsatsen for stofbrugere. Det har været en succes. Over 50 procent flere er kommet i behandling, og antallet af svært stofafhængige personer er halveret fra 100.000 til 50.000 personer. Husk her på, at udviklingen herhjemme er

gået den modsatte vej i de samme år. Dødelige overdoser og smitte med fx hiv og hepatitis er også raslet ned i Portugal.

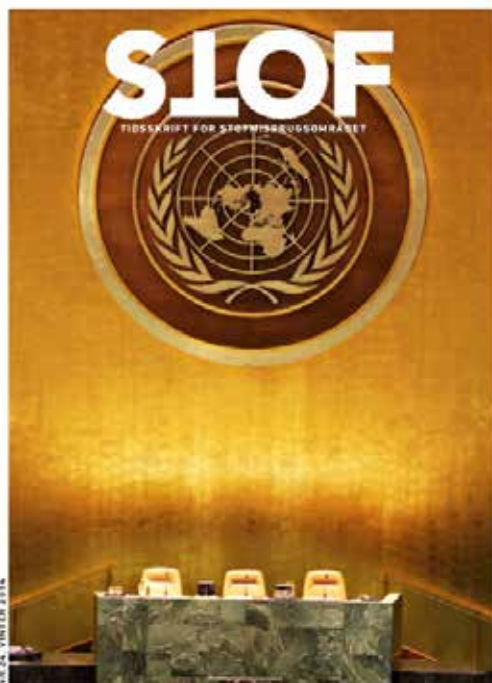
Med de seneste udmeldinger fra FN kan der heller ikke længere være tvivl om, at Portugals model *ikke* er i strid med konventionerne, som nok indeholder et krav om kriminalisering, men altså ikke indebærer krav om at pålægge stofbrugere strafferetlige sanktioner. Der er i øvrigt færre portugisere end danskere, der bruger stoffer.³⁷

Straf er bevidst påførsel af lidelse og må derfor altid afkræves at have gode og veldokumenterede grunde. Straf som middel til at hindre mennesker i potentielt at skade sig selv er komplet meningsløst, og dette har vi da også generelt afstået fra de seneste par hundrede år. Nemlig siden vi afkriminaliserede (forsøg på) selvmord. Straffeapparatet må reserveres mennesker, der med forsæt, altså ond vilje, skader *andre*. Mennesker, der potentielt løber risiko for at komme til at skade sig selv, hører ikke hjemme i straffeapparatet. Når det er både meningsløst og upassende at straffe mennesker for potentiel selvskade, og det i øvrigt ikke er en konventionsretlig pligt at påføre stofbrugere strafferetlige sanktioner, bør man spørge sig selv og gøre op med sig selv, på hvilket sagligt grundlag man fortsat kan stå på mål for denne del af forbudspolitikken, som rammer stofbrugere nådesløst.

Herhjemme påstås det med jævne mellemrum, at politiet ikke ville kunne fange sælgerne, hvis besiddelse til eget brug blev afkriminaliseret. Portugal har imidlertid samme andel narkotikadømte i deres fængsler, som vi har i Danmark.³⁸ Opgøret med forbudspolitikken har tilsyneladende heller ikke gjort stofferne mere tilgængelige. Der er i hvert fald flere danske end portugisiske skoleelever, der oplever narkotika som noget, der er nemt at skaffe.³⁹

I Irland har regeringen nyligt meldt ud, at man vil skifte til en afkriminaliseringspolitik efter portugisisk model. Og i USA breder LEAD-modellen sig nu til andre delstater med udspring i et yderst succesfuldt forsøg i Seattle i staten Washington. LEAD står for *Law Enforcement Assisted Diversion* og er en variant af afkriminalisering, hvor både stofbrugere og stofafhængige små-sælgere, som sælger stof til finansiering af eget stofbrug, tilbydes behandling, støtte, job i ste-

det for straf. Evalueringen viser markante resultater, ikke mindst når det drejer sig om reduceret kriminalitetsrecidiv.⁴⁰

Sidst skal her nævnes, at data fra en række lande, der har ned- eller afkriminaliseret stofbrugerne selv, understøtter det synspunkt, at kriminalisering ikke har afskrækkende effekt på stofbrug. Man ville bl.a. undersøge, om af-/nedkriminalisering havde ført til øget stofbrug, og svaret var, at det havde det ikke. På den baggrund bør man overveje, at hvis forbudspolitikken har ingen eller kun yderst beskedne betydning for omfanget af stofbrug, hvad er så pointen med fortsat at føre en forbudspolitik, som i sig selv har så massive skadevirkninger?⁴¹

Regulering

Afkriminalisering løser *nogle* problemer, men absolut ikke alle. Det vil ikke i sig selv gøre stofferne mere sikre for brugerne. Derudover er det selve forbuddet, der gør narkotika til en overordentlig lukrativ forretning for skruppelløse kriminelle organiseringer. Så længe markedet er overladt til underverdenen, vil der også være blodige kampe om territorier og indtægter. Det afgørende konkurrenceparameter på illegale stofmarkeder er graden af udvist brutalitet, tænk blot på de mange afskårne hoveder i Mexico. Illegale stofmarkeder er formentlig også af den grund

ekstremt modstandsdygtige, nærmest ukuelige. De tilpasser sig hurtigt ethvert kontroltiltag og udligner effektivt eventuelle tab. Sårbare, fattige mennesker, der let kan sættes til at varetage de farligste og mest risikable led i branchen, såsom produktion, smugling og gadeplanssalg, findes ad libitum. Har kontrolindsatsen overhovedet held med at have effekt, vil denne typisk kun være helt kortvarig. Eller som formanden for Politiforbundet, Claus Oxfeldt, selv har udtrykt det sidste år på Radio24syv: *'Hvis vi satte alle 11.000 politifolk til at lave narkobekæmpelse, så ville der stadig være narko i Danmark'*.⁴²

Vil vi have den højest mulige kontrol med narkotikamarkedet, må skridtet tages fuldt ud gennem et lovligt, men restriktivt reguleret salg. Det tager indtjeningen fra underverdenen og giver mulighed for at kontrollere indholdet af stofferne, begrænse styrken og sætte aldersgrænser mv. For hvert rusmiddel skal naturligvis reguleres individuelt, afhængig af risici og skadespotentiale. Det kan ske gennem brug af helt almindelige reguleringsmekanismer, som vi bruger i et væld af andre sammenhænge, men som vi har spillet os helt af hænde, når det gælder narkotikafænomenet - og med det totale kontroltab til følge.

Den amerikanske stat Colorado har fra 2014 tilladt salg af cannabis - også til rekreativt brug - fra butikker med en særlig licens. Det gav sidste år staten, der har nogenlunde samme indbyggertal som Danmark, en skatteindtægt på 350 millioner kroner. De penge gik før til kriminelle, men kan nu bruges til forebyggelse og behandling, eller hvad man nu vil i stedet for. Blandt andet derfor er modellen fra Colorado nu ved at spredes til eller under overvejelse i flere andre stater i USA, ligesom også mere restriktive modeller overvejes.

Salget af cannabis i Colorado er en klokkeklar overtrædelse af de internationale narkotikakonventioner, som USA selv har promoveret ihærdigt, særligt siden præsident Richard Nixon erklærede 'War on Drugs' tilbage i 1971. Alligevel har præsident Obamas administration slået fast, at den føderale regering ikke vil blande sig i delstaternes selvbestemmelse på dette punkt.⁴³

Colorado-modellen kan minde om den, der i mange år har været kendt fra hollandske coffeeshops. I Holland er cannabis imidlertid ikke lovligt, om end

NOTER

På netversionen af denne artikel finder du samtlige 47 uddybende noter med mange relevante oplysninger og links. Af pladshensyn har redaktionen valgt denne løsning, så: Gå ind på www.stofbladet.dk og læs mere.

Red.

der gælder en bagatelgrænse for, hvornår politiet følger overtrædelserne. Men det, der sælges fra disse coffeshops, er dermed skaffet fra det illegale cannabismarked.

Er der politisk håb?

Det synes, som om der også herhjemme - og på tværs af partierne - er en stigende erkendelse af, at den dyre forbudspolitik ikke virker. Der er blot stadig kun få, der tør sige det højt.

Liberal Alliance og Enhedslisten støtter begge åbent afkriminalisering af stofbrugere, og i hvert fald for Enhedslistens vedkommende også en egentlig legalisering af cannabis. Dét viser, at kravet om en ny politik hverken er rødt eller blåt. For de øvrige partier er det imidlertid ikke helt så klart, hvor de står på forbudsspørgsmålet. Der er dog ikke nogen tvivl om, at alle Folketingets partier *kan* være progressive på narkotikaområdet.

Da svært opioidafhængige endelig i 2010 fik adgang til livreddende behandling med lægeordineret heroin, skete det ikke mindst på initiativ fra Dansk Folkepartis daværende formand Pia Kjærsgaard, som efter et besøg på Vesterbro i foråret 2007 åbnede for støtte til et dansk heroinforsøg. Dermed tegnede der sig endelig et flertal for denne nødvendige, efterhånden veldokumenterede og nok dyre, men stadig kosteffektive medicinske behandling. Umiddelbart efter bakkede den daværende sundhedsminister, Lars Løkke Rasmussen, op, og til sidst kom også De Konservative med.

Efter en positiv rapport fra Sundhedsstyrelsen gik sundhedsminister Lars Løkke Rasmussen endda skridtet videre og lancerede heroinbehandling som et nyt, *permanent* behandlingstilbud i det danske sundhedsvæsen. Det skete med en indsigtfuld bemærkning om, at 'når vi har sikker viden, skal vi også have modet til at gøre det, som virker'; en vending, han som statsministerkandidat under dette års valgkamp genbrugte, da talen faldt på fixerum. At vi dermed ikke skulle etablere endnu et heroinforsøg blev positivt bemærket i fagkredse verden over. Holder Lars Løkke Rasmussen, nu som statsminister, fast i en således saglig tilgang til narkotikapolitikken, giver det selvsagt håb om en fornuftig linje fra den siddende Venstre-regering.

De Konservative har i nyere tid udtrykt ambitioner om at ville udvide heroinbehandlingsprogrammet, både i antal pladser og ift. administrationsruter af selve præparatet (diacetylmorfin), og har også på flere andre områder slået vigtige slag for narkotikapolitikken. Det var således et konservativt beslutningsforslag, der under SR-regeringen førte til vedtagelsen af behandlingsgaranti og frit valg af den substitutionsmedicinske behandling, der således fra januar 2015 endelig gav stofbrugere mulighed for at fravælge nedværdigende eller utilstrækkelige discountordninger. Desværre dog kun i praksis gældende for dem, som bor i overkommelig afstand fra kvalificerede substitutionsbehandlingstilbud. De Konservative har også slået et stort og vigtigt slag for etablering af Akuthuse, hvor stofbrugere selv kan lade sig indskrive og blive stabiliseret medicinsk fremfor at være henvist til det illegale stofmarked samt få udarbejdet de fornødne handleplaner, herunder behandlingsplaner, som det stadig halter så meget med ude i kommunerne. Man er desværre endnu ikke kommet i mål med dette gode og særdeles nødvendige tiltag.

Under valgkampen i september 2011 udmeldte Liberal Alliance, at man herfra ville støtte etableringen af fixerum, uanset hvordan valget faldt ud. Hermed tegnede der sig for første gang et flertal for fixerum. Da det stod klart, at fixerum – nok så overraskende – ikke var en del af S-R-SF regeringens regeringsgrundlag, fremsatte Liberal Alliance straks et beslutningsforslag om at pålægge regeringen at etablere fixerum.⁴⁴ Forslaget blev stemt ned af den siddende regering, uagtet at det lignede det beslutningsforslag, man selv i opposition havde fremsat adskillige gange op gennem 00'erne. Herefter fik man dog mere travlt med at etablere det retsgrundlag, man nu hævdede nødvendigt, og at der ville blive fremsat lovforslag om fixerum i løbet af et par måneder, hvilket der blev afgivet løfte om under 2. behandlingen d. 28. februar 2012. Et løfte, som blev holdt af S-R-SF-regeringen. L185 blev sendt i høring i slutningen af april 2012, fremsat d. 9. maj 2012 og vedtaget af regeringen, Enhedslisten og Liberal Alliance.⁴⁵ Med rækken af snævre valgsejre taget i betragtning betød Liberal Alliances støtte også, at man måtte kunne forvente, at et fremtidigt snævert borgerligt flertal, der var afhængigt af LA's stemmer, nok ville afstå fra at risikere at

komme i mindretal på spørgsmålet. Så uagtet, at man kunne have ønsket sig, at Folketingets partier igen havde stået sammen, som de gjorde det ift. heroinbehandling, var der alligevel grund til at glæde sig også på den lidt længere bane.

Tidligere statsminister Helle Thorning-Schmidt har, mens hun var europaparlamentsmedlem for Socialdemokraterne, i øvrigt været medforslagsstiller på ganske vidtgående reformer af narkotikapolitikken. Det skete tilbage i 2002.⁴⁶ Det standpunkt stod hun dog ikke længere på som regeringsleder, men i København anbefaler den socialdemokratiske overborgmester og fhv. justitsminister Frank Jensen et forsøg med reguleret salg af cannabis.

Partiets nye formand, Mette Frederiksen, har også vist sig engageret på feltet og markeret behovet for forandring. Tilbage i 2010 stillede hun bl.a. spørgsmål til regeringen om de positive erfaringer med afkriminalisering i Portugal og udtalte sig sådan her til Berlingske: *‘Vi vil helt udogmatisk kigge på de portugisiske erfaringer, og i dag er det jo heldigvis sådan, at de dygtige betjente på gaden lader narkomanerne gå. For os handler det om, at narkomanerne kommer til at leve et mere værdigt liv. Det er ikke dem, vi vil ramme. Det er bagmændene. Vi vil have dødstallene ned, følgesygdommene ned og kriminaliteten ned, så vi kigger gerne på Portugal’.*⁴⁷

Uffe Elbæks Alternativet ønsker ligesom Enhedslisten også en legalisering af cannabis. Derudover er partiet endnu ikke kommet med klare meldinger om Alternativets narkotikapolitik. Dog støtter man også sikring af adgang til medicinsk cannabis.

Også SF – som i slutningen af 1990’erne og starten af 00’erne med Villy Søvndal som bannerfører var afgørende for, at temaer som fixerum og heroinforsøg overhovedet kom ind på Christiansborg – anerkender,

at der er problemer med den aktuelle narkotikainsats og har flere gange foreslået nedsættelse af i hvert fald en cannabis-kommission.

Sund fornuft og saglige argumenter kan altså komme fra alle hjørner af Folketingssalen. Derfor må vi også kunne forvente, at alle partier vil presse på for, at Danmark – både herhjemme og i de forestående internationale forhandlinger – fører en så human og rationel narkotikapolitik som muligt.

Der er nu kun få måneder til topmødet i FN. Skal Danmark bidrage konstruktivt, er det afgørende, at hele Christiansborg nu forstår, at forbudspolitikken ikke virker og aldrig har gjort det. Man må åbne øjnene for succesfulde alternativer, der har vist sig bedre for både folkesundheden, menneskerettighederne, kriminalitetsniveauet og samfundsøkonomien. Og udvise mod og give rum til også at forsøge sig frem på dette svære og komplekse felt, når vi stadig mangler viden.

Her må også fagpersoner påtage sig en afgørende rolle. Politikerne må hjælpes på den svære vej, det altid er at skifte position, myterne må aflives, og vi må insistere på såvel brugervenlighed som saglighed. Det skylder vi stofbrugere, her såvel som i resten af verden, og deres nærmeste, som også lider. Vi må bryde med forbudspolitikken som grundforudsætning for at undgå at begå yderligere skade og for at kunne rette op på al den skade og de mange menneskerettighedskrænkelser, den allerede har på samvittigheden.

Med kun få måneder til det vigtige topmøde er det *nu*, hvis vi ønsker maksimalt udbytte af det momentum, som kommer med UNGASS 2016 til endelig at få en narkotikapolitik, der ikke længere primært er livsfarlig signalpolitik, men først og fremmest effektiv sundheds- og socialpolitik. ■

NARKOTIKAPOLITIK 2016 – PÅ VEJ MOD UNGASS

Som optakt til den særlige samling i april i FN om international narkotikapolitik, UNGASS 2016, afholder Gadejuristen konference i Fællessalen på Christiansborg, inviteret inden døre på Borgen af partierne Enhedslisten og Liberal Alliance.

Fagpersoner vil gøre status, og erfaringer med afkriminalisering og andre alternative tilgange i fx Portugal og USA vil blive præsenteret.

Tid: **Mandag d. 8. februar 2016, kl. 9-16.** Sted: **Christiansborg, Fællessalen.**

Tilmelding: Begrænset antal pladser, for nærmere oplysninger om tilmelding mv., hold øje med Gadejuristens hjemmeside:

www.gadejuristen.dk